

Saapuvista näytteistä on aina hyvä tiedottaa etukäteen joko vastaavaa tutkijaa tai virologian yksikön päivystävää laboratoriohenkilökuntaa.

ELINTARVIKENÄYTTEET

Epidemiaepäilyyn liittyvät elintarvikenäytteet otetaan normaalia näytteenottoaseptiikkaa noudattaen.

- Elintarvikkeeseen ei kosketa paljain käsin
- Elintarvikkeen lämpötila mitataan näytteenoton yhteydessä
- Näyte otetaan puhtaaseen rasiaan tai muovipussiin, joka merkitään riittävästi tunnistetiedoilla
- Näytteeksi pyritään saamaan vähintään 100 g elintarviketta, mutta jos elintarviketta ei ole saatavilla 100 g annosta, pienempikin määrä kannattaa ottaa
- Elintarvike pyritään saamaan näyteastian mahdollisimman ehjänä

Näytteet pakataan näytteitä kuljettavan tahon ohjeistuksen mukaisesti (mm. postilla ja matkahuollolla on omat ohjeensa näytteiden pakkaamisesta). Tärkeintä on varmistaa, että elintarvikkeet kuljetetaan oikeassa lämpötilassa (eli pakastetut elintarvikkeet pakastettuina, jäädytetyt kylmässä lämpötilassa) ja että pakkaus ei vuoda kuljetuksen aikana (näytteet eivät saa sotkea toisiaan eivätkä kuljetusympäristöä).

PINTANÄYTTEET

Epidemiaepäilyyn liittyvien pintanäytteiden ottamista varten virologian yksiköstä voi tilata näytteenottovälineitä jo etukäteen. Jos epidemiatilanne on päällä ja näytteenottovälineitä ei ole, kannattaa ottaa yhteyttä vastaavaan tutkijaan lisäohjeiden saamiseksi.

Pintanäytteet säilytetään näytteenoton jälkeen ja kuljettamisen aikana jääkaappilämpötilassa (n. +6°C). Näytteet pakataan näytteitä kuljettavan tahon ohjeistuksen mukaisesti (mm. postilla ja matkahuollolla on omat ohjeensa näytteiden pakkaamisesta).

Mikäli näytteenottovälineet on tilattu etukäteen, toimitaan seuraavien ohjeiden mukaisesti:

- Pintanäytteet pyritään ottamaan mahdollisimman pian epidemiaepäilyn tultua ilmi. Pintanäytteillä voidaan myös todentaa viruksella saastuneiden pintojen riittävä puhdistustulos epidemiaan liittyvien puhdistustoimenpiteiden jälkeen.
- Näytteitä kannattaa ottaa sellaisilta pinnoilta, joihin keittiöhenkilökunta koskee paljon käsin (mm. laitteiden, kalusteiden ja välineiden kahvat ja säätönapulat, vesihanan kahva, keittiöhenkilökunnan WC-tilojen kahvat ja WC-istuimen huuhtelunappi) sekä pinnoilta, joihin epäilty välittäjäelintarvike on ollut suorassa kosketuksessa.
- Laajalta pinnalta näyte otetaan n. 10 x 10 cm kokoiselta alueelta, kahvoista yms. pienemmistä kohteista näyte pyritään ottamaan koko pinta-alalta.

Näytteenottoa varten tarvittavat välineet:

- Näyteputki, jossa on nestettä pohjalla sekä erillinen näytteenottopuikko
- Vedenpitävä tussi näyteputkien merkitsemistä varten
- Kertakäyttöiset suojahanskat
- Sakset näytteenottopuikkojen katkaisemista varten
- Suljettava muovipussi näyteputkien pakkaamista varten

Näytteenotto:

1. Ennen näytteenottoa kädet suojataan kertakäyttöisillä suojahanskoilla ja näyteputket merkitään vettä kestävällä tussilla (Putkeen merkitään joko näytteenottopinta tai juokseva numero. Juoksevaa numerointia käytettäessä näytteenottopinta merkitään erilliselle paperille tai suoraan näytelähetteen liitteeseen, jossa on vastaava numerointi.)
2. Näytteenottopuikko otetaan aseptisesti ulos pakkauksestaan. Ennen näyteputken avaamista varmistetaan, että siellä oleva neste on putken pohjalla (tarvittaessa ravistetaan putkea hieman siten, että korkkiin jäänyt neste valuu pohjalle). Näyteputki avataan ja näytteenottopuikon vanupää kastellaan putkessa olevassa nesteessä. Puikon pään tulee olla kunnolla märkä näytteenottoa varten.
3. Märällä puikolla hangataan tutkittavaa pintaa painaen puikkoa riittävällä voimakkuudella pintaa vasten. Hankaaminen kannattaa toistaa eri suuntiin, kunnes tutkittava pinta-ala on huolellisesti hängattu kokonaan. Puikkoa on myös hyvä käänellä hankaamisen aikana. Jos puikko ei pysy märkänä koko hankaamisen ajan, sitä voi kastella uudelleen omassa näyteputkessaan.
4. Näytteenoton jälkeen puikko laitetaan omaan putkeensa siten, että puikon vanupää peittyy nesteeseen. Putken **reunan yli** tuleva varren osa katkaistaan siten, että putken korkin saa suljettua. Korkki suljetaan huolellisesti (**Huom! puikkoa ei saa katkaista liian lyhyeksi**).
5. Kun kaikki pintanäytteet on otettu, varmistetaan, että putket on merkitty ja korkit kunnolla kiinni. Putket pakataan muovipussiin (esim. minigrip-tyyppinen suljettava pussi) ennen varsinaista lähettämispakkaamista.
6. Jos näytteitä ei lähetetä heti näytteenoton jälkeen, ne tulee säilyttää jääkaapissa.

NÄYTTEIDEN LÄHETTÄMINEN

Näytteet lähetetään Ruokaviraston Helsingin toimipisteeseen. Lähettäjä vastaa lähetyskustannuksista. Näytteiden vastaanotto ma - pe kello 8.00 - 16.15. Tiedustelut: 029 530 0400 (vaihde).

Postiosoite:

Ruokavirasto Helsinki (Puhelinnumero osoitekorttiin 0400 378 710 tai 0500 415 441)
Virologian yksikkö / Elintarvike tutkimukset
Mustialankatu 3
00790 HELSINKI

Matkahuolto:

Ruokavirasto Helsinki
Virologian yksikkö / Elintarvike tutkimukset
Matkahuolto Kamppi HELSINKI

Matkahuoltoa käytettäessä näytteet suositellaan lähetettäväksi ma-ke välisenä aikana pikarahtina. Jos näytteet on kuitenkin välttämätöntä lähettää torstaina tai perjantaina, pikarahdin lisäksi toimitukselle on maksettava erikseen myös jakelu. Lähittäjän on varmistettava, että lähetys ehditään jaella perjantaina klo 16.15 mennessä, etteivät näytteet jää viikonlopun yli Matkahuollon terminaaliin.